

УДК 37.016
ББК 74.263
В67

Володарська М. О.

В67 Усі уроки математики. 4 клас. / М. О. Володарська, Н. О. Ковальчук, Г. П. Мазурок, А. І. Настенко, О. В. Тонконог. — Х. : Вид. група «Основа», 2015. — 416, [1] с. — (Серія «Усі уроки в початковій школі»).

ISBN 978-617-00-2424-4

Посібник містить орієнтовне календарне планування та розробки всіх уроків математики у 4-му класі, складені відповідно до вимог оновленої навчальної програми (у редакції 2014 р.).

Цікавий дидактичний матеріал, добірка навчальних ігор, тренувальних та творчих завдань, завдань з логічним навантаженням, матеріали для проведення уроків контролю і корекції знань, зразки наочно-дидактичного матеріалу — все це вирізняє запропонований посібник з-поміж традиційних планів-конспектів та надає можливість використовувати його матеріали вчителям, які працюють за різними підручниками.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016
ББК 74.263

© Володарська М. О., Ковальчук Н. О.,
Мазурок Г. П., Настенко А. І.,
Тонконог О. В., 2015

© ТОВ «Видавничка група «Основа», 2015

ISBN 978-617-00-2424-4

Зміст

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ 11

І СЕМЕСТР

УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЗА 3-й КЛАС

<i>Урок 1.</i>	Нумерація трицифрових чисел. Табличне множення. Задачі на зведення до одиниці	20
<i>Урок 2.</i>	Нумерація трицифрових чисел: читання і порівняння чисел, попереднє і наступне числа, значення цифри нуль у записі числа. Множення і ділення з числами 1 і 0. Задачі на знаходження суми двох добутків	23
<i>Урок 3.</i>	Прийоми усного додавання і віднімання в межах 1000. Ускладнені розширені задачі на знаходження третього доданка	26
<i>Урок 4.</i>	Письмове додавання і віднімання в межах 1000. Розв'язування рівнянь. Ускладнені розширені задачі на знаходження третього доданка	29
<i>Урок 5.</i>	Прийоми усного множення і ділення в межах 1000. Розв'язування задач двома способами	32
<i>Урок 6.</i>	Прийоми усного множення і ділення в межах 1000. Залежність результатів арифметичних дій від зміни одного з компонентів. Розв'язування задач	36
<i>Урок 7.</i>	Прийоми усного множення і ділення в межах 1000. Залежність результатів арифметичних дій від зміни одного з компонентів. Розв'язування задач	39
<i>Урок 8.</i>	Ділення з остачею. Властивості остачі. Задачі на подвійне зведення до одиниці.	42
<i>Урок 9.</i>	Ділення з остачею. Властивості остачі. Обернені задачі . . .	45
ПИСЬМОВІ ПРИЙОМИ МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ. ПИСЬМОВЕ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ ДВОЦИФРОВИХ ТА ТРИЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ НА ОДНОЦИФРОВЕ		
<i>Урок 10.</i>	Ознайомлення з письмовим множенням на одноцифрове число. Алгоритм письмового множення. Задачі на застосування дії множення	48

<i>Урок 11.</i>	Письмове множення двоцифрового та трицифрового числа на одноцифрове виду $21 \cdot 3$; $151 \cdot 6$. Вирази на сумісні дії. Обернені задачі.	51
<i>Урок 12.</i>	Письмове множення двоцифрового та трицифрового числа на одноцифрове виду $37 \cdot 6$; $127 \cdot 3$. Задачі на знаходження четвертого пропорційного. Самостійна робота	54
<i>Урок 13.</i>	Повторення матеріалу та узагальнення математичних знань учнів. Визначення кількості цифр у добутку до знаходження результату.	57
<i>Урок 14.</i>	Контрольна робота № 1	59
<i>Урок 15.</i>	Аналіз контрольної роботи. Ознайомлення з письмовим діленням на одноцифрове число ($966 : 3$). Алгоритм письмового ділення. Розв'язування задач	62
<i>Урок 16.</i>	Письмове ділення на одноцифрове число виду $864 : 4$. Задачі на знаходження числа за його частиною	65
<i>Урок 17.</i>	Письмове ділення на одноцифрове число виду $276 : 4$. Задачі на знаходження частини від числа.	68
<i>Урок 18.</i>	Письмове ділення на одноцифрове число виду $822 : 6$. Задачі на знаходження числа за його частиною і частини від числа.	71
<i>Урок 19.</i>	Письмове ділення у випадку, коли частка містить нуль у середині запису ($642 : 6$). Розв'язування задач.	74
<i>Урок 20.</i>	Задачі на знаходження четвертого пропорційного	77
<i>Урок 21.</i>	Перевірка письмового множення й ділення. Задачі на застосування дії ділення і множення	80

ПИСЬМОВЕ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ ДВОЦИФРОВИХ ТА ТРИЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ НА ДВОЦИФРОВІ ЧИСЛА

<i>Урок 22.</i>	Множення і ділення на розрядні одиниці 1; 10; 100. Кут. Види кутів. Задачі на спільну роботу.	83
<i>Урок 23.</i>	Письмові прийоми множення на кругле число. Діагональ багатокутника. Розв'язування задач	86
<i>Урок 24.</i>	Алгоритми письмового множення на двоцифрове число. Трикутники. Одиниці вимірювання вартості. Розв'язування задач	89
<i>Урок 25.</i>	Алгоритми письмового множення на двоцифрове число. Співвідношення між одиницями вимірювання вартості. Розв'язування задач	93
<i>Урок 26.</i>	Алгоритми письмового ділення трицифрового числа на двоцифрове число. Числові вирази, які містять кілька арифметичних дій різних ступенів без дужок. Дії з іменованими числами	96
<i>Урок 27.</i>	Алгоритми письмового ділення трицифрового числа на двоцифрове число. Розв'язування задач	99

Урок 28.	Письмове ділення з остачею. Задачі на застосування письмового ділення на двоцифрове число. Самостійна робота	101
Урок 29.	Письмове ділення з остачею. Розв'язування рівнянь, задач	104
Урок 30.	Контрольна робота № 2	107

НУМЕРАЦІЯ БАГАТОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ТИСЯЧА

Урок 31.	Аналіз контрольної роботи. Лічильна одиниця — тисяча. Вирази зі змінною. Одиниці вимірювання довжини. Розв'язування задач.	110
Урок 32.	Утворення другої тисячі. Рівняння з однією змінною. Співвідношення між одиницями вимірювання довжини. Розв'язування задач на застосування співвідношення між одиницями довжини	114
Урок 33.	Утворення чотирицифрових чисел з розрядних чисел. Перетворення одиниць вимірювання величин. Розв'язування задач.	117
Урок 34.	Читання і запис чотирицифрових чисел. Задачі на знаходження числа за його частиною і частини від числа	120
Урок 35.	Читання і запис чотирицифрових чисел. Утворення числа 10 000. Визначення кількості десятків, сотень, тисяч у числі. Задачі на три дії.	123
Урок 36.	Читання і запис п'ятицифрових чисел у межах 20 000. Письмове додавання трицифрових чисел. Задачі на знаходження третього доданка	126

УСНА ТА ПИСЬМОВА НУМЕРАЦІЯ БАГАТОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ

Урок 37.	Читання та запис п'ятицифрових чисел у межах 20 000. Письмове віднімання трицифрових чисел. Задачі на дві і три дії	130
Урок 38.	Читання та запис багатоцифрових чисел. Дії над круглими числами	133
Урок 39.	Утворення багатоцифрових чисел. Порівняння іменованих чисел. Розв'язування задач	136
Урок 40.	Порівняння багатоцифрових чисел. Розв'язування задач	140
Урок 41.	Читання та запис багатоцифрових чисел у межах 200 000. Мільйон. Заміна багатоцифрового числа сумою розрядних доданків. Перетворення іменованих чисел. Розв'язування задач	143
Урок 42.	Нумерація шестицифрових чисел. Читання та запис, визначення числа тисяч у числі. Арифметичні дії з іменованими числами. Розв'язування задач. Самостійна робота	146

<i>Урок 43.</i>	Визначення загальної кількості одиниць певного розряду в числі. Нерівність з однією змінною. Порівняння іменованих чисел. Розв'язування задач	150
<i>Урок 44.</i>	Контрольна робота № 3	153

УСНІ ОБЧИСЛЕННЯ НА ОСНОВІ НУМЕРАЦІЇ БАГАТОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ

<i>Урок 45.</i>	Аналіз контрольної роботи. Додавання і віднімання на основі нумерації багатоцифрових чисел: $56\,789 + 1$; $56\,789 - 1$; $50\,000 + 400 + 50 + 9$. Задачі на знаходження четвертого пропорційного	155
<i>Урок 46.</i>	Додавання і віднімання на основі нумерації багатоцифрових чисел: $6789 - 6000$; $6789 - 700$; $6789 - 80$; $6789 - 9$; $6789 - 789$. Задачі на знаходження четвертого пропорційного	158
<i>Урок 47.</i>	Усне додавання і віднімання круглих чисел. Задачі на подвійне зведення до одиниці.	161
<i>Урок 48.</i>	Множення і ділення круглих чисел на одноцифрове число ($50\,000 \cdot 5$; $8000 : 4$). Задачі на пропорційне ділення	164
<i>Урок 49.</i>	Множення і ділення круглих чисел на одноцифрове число ($3600 \cdot 3$; $64\,000 : 4$). Задачі на пропорційне ділення	167
<i>Урок 50.</i>	Множення і ділення круглих чисел на одноцифрове число ($3600 \cdot 3$; $64\,000 : 4$). Розв'язування задач	170
<i>Урок 51.</i>	Ділення на двоцифрове число ($6400 : 16$). Розв'язування задач.	173
<i>Урок 52.</i>	Ділення круглого числа на кругле ($8000 : 400$). Розв'язування задач.	176
<i>Урок 53.</i>	Ділення круглого числа на кругле ($8400 : 400$). Розв'язування задач.	178

АРИФМЕТИЧНІ ДІЇ З БАГАТОЦИФРОВИМИ ЧИСЛАМИ. ПИСЬМОВЕ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ БАГАТОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ

<i>Урок 54.</i>	Повторення вивченого матеріалу. Розв'язування задач	182
<i>Урок 55.</i>	Дія додавання. Закони додавання. Табличне й позатабличне, усне і письмове додавання. Задачі, які розв'язуються додаванням	185
<i>Урок 56.</i>	Дія віднімання. Правило віднімання суми від числа. Табличне й позатабличне, усне і письмове віднімання. Задачі, які розв'язуються відніманням	188
<i>Урок 57.</i>	Письмове додавання і віднімання багатоцифрових чисел. Задачі, які розв'язуються відніманням	192
<i>Урок 58.</i>	Знаходження різниці у випадку, коли зменшуване має декілька нулів. Розв'язування задач	195

Урок 59.	Письмове додавання багатоцифрових чисел. Задачі на знаходження периметра трикутника. Самостійна робота	197
Урок 60.	Додавання і віднімання іменованих чисел, виражених в одиницях вимірювання довжини і маси	201
Урок 61.	Контрольна робота № 4	204
Урок 62.	Аналіз контрольної роботи. Перевірка правильності виконання дій додавання і віднімання. Розв'язування складених задач на знаходження невідомого доданка . . .	207
Урок 63.	Письмове додавання і віднімання багатоцифрових чисел. Гра «Щасливий випадок»	210
Урок 64.	Підсумковий урок за семестр. Застосування способу округлення при додаванні і відніманні	214

II СЕМЕСТР

ПИСЬМОВЕ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ БАГАТОЦИФРОВОГО ЧИСЛА НА ОДНОЦИФРОВЕ

Урок 65.	Письмове множення багатоцифрового числа на одноцифрове	217
Урок 66.	Множення чисел, які містять нуль у середині запису ($5608 \cdot 4$; $56\ 008 \cdot 4$).	221
Урок 67.	Множення круглих чисел на одноцифрове ($67\ 000 \cdot 7$) . . .	223
Урок 68.	Поняття про площу. Порівняння об'єктів за площею	226
Урок 69.	Одиниці площі — квадратний міліметр, квадратний сантиметр, квадратний дециметр, квадратний метр, квадратний кілометр, ар (<i>сотка</i>), гектар	229
Урок 70.	Співвідношення між одиницями площі (<i>ознайомлення</i>). . .	233
Урок 71.	Формула площі прямокутника	235
Урок 72.	Вимірювання площі палеткою	239
Урок 73.	Задачі на знаходження площі прямокутника та обернені до них. Самостійна робота	243
Урок 74.	Задачі на знаходження площі прямокутника та обернені до них	246
Урок 75.	Контрольна робота № 5	249
Урок 76.	Аналіз контрольної роботи. Письмове ділення багатоцифрового числа на одноцифрове. Задачі на подвійне зведення до одиниці.	251
Урок 77.	Письмове ділення багатоцифрового числа на одноцифрове. Задачі на подвійне зведення до одиниці.	255
Урок 78.	Ділення на одноцифрове число, коли в записі частки є нулі ($3330 : 9$). Задачі на подвійне зведення до одиниці . .	259

Урок 79.	Письмове ділення багатоцифрового числа на одноцифрове у випадку, коли в запису частки є нулі ($5648 : 8$). Перевірка ділення множенням. Прямокутний паралелепіпед (<i>куб</i>)	261
Урок 80.	Ділення з остачею. Складені задачі на спільну роботу.	265
Урок 81.	Ділення іменованих чисел на одноцифрове число. Складені задачі на спільну роботу	268
Урок 82.	Ділення іменованого числа на іменоване. Самостійна робота	271
Урок 83.	Закріплення навичок письмового ділення. Розв'язування задач	273
Урок 84.	Контрольна робота № 6	275

ДРОБИ

Урок 85.	Аналіз контрольної роботи. Поняття «дріб». Утворення дробів	278
Урок 86.	Читання та запис дробів. Чисельник і знаменник дробу	281
Урок 87.	Дроби, які дорівнюють одиниці	285
Урок 88.	Порівняння дробів	287
Урок 89.	Знаходження дробу від числа. Розв'язування задач	290
Урок 90.	Знаходження числа за значенням його дробу. Розв'язування задач	293
Урок 91.	Складені задачі, що містять знаходження дробу від числа та числа за значенням його дробу.	296
Урок 92.	Закріплення і систематизація знань учнів. Самостійна робота	299
Урок 93.	Закріплення і систематизація знань учнів	302
Урок 94.	Контрольна робота № 7	304

ПИСЬМОВЕ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ НА ДВОЦИФРОВІ ТА ТРИЦИФРОВІ ЧИСЛА

Урок 95.	Аналіз контрольної роботи. Множення на круглі числа ($1290 \cdot 700$). Задачі на знаходження невідомих за двома різницями	307
Урок 96.	Письмове множення на двоцифрове число. Задачі на знаходження невідомих за двома різницями	309
Урок 97.	Письмове множення на двоцифрове число. Задачі на знаходження невідомих за двома різницями	312
Урок 98.	Письмове множення іменованих чисел на двоцифрове число. Розв'язування і порівняння задач	315

Урок 99.	Знаходження значень виразів на сумісні дії різних ступенів. Задачі на знаходження невідомих за двома різницями	318
Урок 100.	Письмове множення на трицифрове число. Розв'язування задач.	321
Урок 101.	Письмове множення на трицифрове число у випадку, коли другий множник містить нуль у середині запису ($483 \cdot 306$). Задачі на рух і на знаходження площі	323
Урок 102.	Письмове множення багатозначних чисел на трицифрове число. Самостійна робота.	326
Урок 103.	Закріплення і систематизація знань учнів. Розв'язування задач.	329
Урок 104.	Контрольна робота № 8	330
Урок 105.	Аналіз контрольної роботи. Повторення і закріплення вивченого матеріалу.	333
Урок 106.	Ділення на круглі числа ($14\ 560 : 70$). Задачі на дробі	335
Урок 107.	Письмове ділення на двоцифрове число. Задачі на рівномірний прямолінійний рух тіл назустріч одне одному	338
Урок 108.	Випадки ділення, коли в записі частки є нулі ($304\ 500 : 75$). Розв'язування задач.	340
Урок 109.	Випадки ділення, коли в записі частки є нулі ($45\ 066 : 74$). Задачі на рівномірний прямолінійний рух двох тіл у різних напрямках	343
Урок 110.	Письмове ділення на двоцифрове число. Розв'язування задач.	345
Урок 111.	Письмове ділення на двоцифрове число. Задачі на спільну роботу.	347
Урок 112.	Письмове ділення на двоцифрове число. Розв'язування задач.	349
Урок 113.	Письмове ділення на двоцифрове число. Задачі з буквеними даними.	351
Урок 114.	Письмове ділення на двоцифрове число.	354
Урок 115.	Ділення іменованих чисел на двоцифрове число. Знаходження значень виразів, які містять кілька арифметичних дій різних ступенів без дужок і з дужками.	356
Урок 116.	Знаходження значень виразів, які містять кілька арифметичних дій різних ступенів без дужок і з дужками. Розв'язування задач.	359
Урок 117.	Знаходження значень виразів на сумісні дії з багатозначними числами. Ділення іменованих чисел. Самостійна робота	361

<i>Урок 118.</i>	Сумісні дії з багатозначними числами. Розв'язування рівнянь	364
<i>Урок 119.</i>	Контрольна робота № 9	366
<i>Урок 120.</i>	Аналіз контрольної роботи. Ознайомлення з письмовим діленням на трицифрове число	368
<i>Урок 121.</i>	Ділення багатоцифрових чисел на трицифрове число. Задачі на зведення до одиниці з буквеними даними	371
<i>Урок 122.</i>	Століття. Секунда. Таблиця одиниць вимірювання часу	373
<i>Урок 123.</i>	Визначення знаменних дат за календарем	376
<i>Урок 124.</i>	Розв'язування задач	379
<i>Урок 125.</i>	Розв'язування задач	381
<i>Урок 126.</i>	Розв'язування задач	383
<i>Урок 127.</i>	Повторення матеріалу та узагальнення математичних знань учнів	385
<i>Урок 128.</i>	Повторення матеріалу та узагальнення математичних знань учнів. Самостійна робота	387
<i>Урок 129.</i>	Повторення матеріалу та узагальнення математичних знань учнів	390
<i>Урок 130.</i>	Контрольна робота № 10	392

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

<i>Урок 131.</i>	Аналіз контрольної роботи. Натуральний ряд. Побудова натурального числа в десятковій системі числення. Порівняння чисел	396
<i>Уроки 132–133.</i>	Величини. Метрична система мір	399
<i>Уроки 134–135.</i>	Додавання і віднімання. Закони додавання та властивості різниці	402
<i>Уроки 136–137.</i>	Множення. Закони множення	406
<i>Уроки 138–139.</i>	Ділення. Властивості частки	410
<i>Урок 140.</i>	Підсумковий урок за рік	413

I семестр

УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЗА 3-Й КЛАС

УРОК 1

НУМЕРАЦІЯ ТРИЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ТАБЛИЧНЕ МНОЖЕННЯ. ЗАДАЧІ НА ЗВЕДЕННЯ ДО ОДИНИЦІ

Мета: ознайомити учнів з підручником математики для 4-го класу; повторити спосіб нумерації чисел у межах 1000; зосередити увагу учнів на значенні цифр у числі залежно від місця в запису числа; вдосконалювати вміння розв'язувати задачі на зведення до одиниці; розвивати мислення; виховувати інтерес до предмета.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

— Дзвоник покликав нас на урок математики. Ми продовжимо захопливу подорож країною цариці наук. Нашим незмінним помічником буде підручник.

Учитель розповідає про зміст уроків математики в 4-му класі, ознайомлює з новим підручником, його структурою. Звертає увагу на оформлення переднього і заднього форзаців. Учні розглядають умовні позначення.

III. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

- Порівняйте записані числа: 9; 99; 999.
- Що ви можете про них сказати?
- Це найбільші одноцифрове, двоцифрове і трицифрове числа.

- 9 одиниць розряду одиниць.
 - 9 одиниць розряду десятків.
 - 9 одиниць розряду сотень.
- Скільки всього існує різних трицифрових чисел?
- Так як найбільше трицифрове число 999, а найбільше двоцифрове число — 99, то всього 900 чисел.
- Назвіть найменше двоцифрове число (10); трицифрове число (100).
- Чому дорівнює добуток найбільшого одноцифрового та найменшого трицифрового чисел? ($9 \cdot 100 = 900$); найменшого двоцифрового та найменшого трицифрового чисел? ($10 \cdot 100 = 1000$ — *найменше чотирицифрове число*.)

IV. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

- Сьогодні на уроці ми повторимо нумерацію трицифрових чисел, табличне множення, задачі на зведення до одиниці.

V. РОЗВИТОК МАТЕМАТИЧНИХ ЗНАТЬ

1. Робота за наочністю

На дошці зображені пучки паличок та окремі палички.

- Розгляньте зображення пучків паличок та окремих паличок.
- Що зображує один великий пучок паличок? (Сотні)
- Менший пучок паличок? (Десятки)
- Назвіть число, зображене на малюнку. (422)
- Назвіть попереднє число; наступне до поданого. (421; 423)

2. Гра «Ланцюжок»

На дошці записані числа 735; 230; 203; 302; 333; 28; 800.

- Прочитайте числа, називаючи, скільки в кожному з них сотень, десятків, одиниць.
- Яке з чисел найбільше? найменше?

3. Робота в групах

1-ша група (дівчата) — записати числа в порядку зростання;
2-га група (хлопці) — записати числа в порядку спадання.

4. Гра «Будь уважним!»

- Подивіться уважно на числа і згадайте, де ви з ними зустрічалися?

3; 6; 9; 12; 15; 18; 21; 24; 27; 30. (Відповіді до таблиці множення числа 3.)

- Згадайте, що називається множенням? (Це додавання однакових доданків.)

5. Гра «Проголосуємо ногами»

Учитель читає приклади на додавання. Якщо складання неможливо замінити множенням, діти тупають ногами. Пояснюють, який доданок «зайвий».

$$7 + 7 + 7 + 7 + 7$$

$$15 + 15 + 15 + 15$$

$$4 + 4 + 2 + 4 + 4$$

$$31 + 13 + 13 + 13$$

$$28 + 28 + 28 + 28 + 82$$

$$10 + 10 + 10 + 10$$

6. Фізкультхвилинка

7. Робота над задачею на зведення до одиниці

Діти колективно складають задачу.

У шкільній їдальні за 8 днів витратили 56 кг картоплі. Скільки кілограмів картоплі витратять за 5 днів, якщо щоденна витрата буде однаковою?

Щоденна витрата	Кількість днів	Усього витратили
однакова	8	56 кг
	5	?

$$8 \text{ дн. — } 56 \text{ кг}$$

$$5 \text{ дн. — ?}$$

— Чи можна відразу відповісти на питання задачі? Чому?

— Як знайти щоденну витрату?

— Якою дією відповімо на питання задачі?

— Чому обрали множення? (Повторюються однакові доданки.)

Діти записують розв'язання задачі, один учень працює біля дошки.

Розв'язання

1) $56 : 8 = 7$ (кг) — щоденна витрата картоплі;

2) $7 \cdot 5 = 35$ (кг) — картоплі витратили за 5 днів.

8. Самостійна робота з наступною взаємоперевіркою

▼ У холодильнику Кота в чоботях зберігається 32 кг помідорів, а моркви — в 8 разів менше. Скільки всього кілограмів овочів зберігається в холодильнику?

$$\left. \begin{array}{l} \text{Помідорів — } 32 \text{ кг} \\ \text{Моркви — } ?, \text{ у } 8 \text{ разів менше} \end{array} \right\} ?$$

1) $32 : 8 = 4$ (кг) — моркви;

2) $32 + 4 = 36$ (кг) — овочів.

Творча робота над задачею

— Змініть питання таким чином, щоб задача розв'язувалася відніманням. (На скільки кілограмів більше помідорів, ніж моркви, було в холодильнику?)

9. Робота над задачею з буквеними даними

— Який це вид задачі? (На зведення до одиниці.)

— Чи зможемо ми відразу відповісти на питання задачі? Чому?
(Потрібно дізнатися витрату палива за 1 годину.)

2 год — a л

? год — 56 л

Розв'язання

$a : 2$ (л) — пального витратив трактор за 1 год роботи;

$56 : (a : 2)$ — годин;

якщо $a = 14$, то $56 : (a : 2) = 56 : (14 : 2) = 8$ год.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого вчилися на сьогоднішньому уроці?

— Що найбільше сподобалося?

— Що здалося складним?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

— Згадайте порядок дій у прикладах з дужками і без дужок.

Повторіть таблицю множення.

УРОК 2

**НУМЕРАЦІЯ ТРИЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ: ЧИТАННЯ І ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ,
ПОПЕРЕДНЄ І НАСТУПНЕ ЧИСЛА, ЗНАЧЕННЯ ЦИФРИ НУЛЬ
У ЗАПИСІ ЧИСЛА. МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ З ЧИСЛАМИ 1 І 0.
ЗАДАЧІ НА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ ДВОХ ДОБУТКІВ**

Мета: вдосконалювати вміння учнів читати, записувати і порівнювати трицифрові числа, називати попереднє і наступне числа; повторити правила множення і ділення з числами 1 і 0; розвивати мислення; виховувати уважність.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. КОНТРОЛЬ, КОРЕКЦІЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання

— Удома ви повторювали таблицю множення. Зараз ми перевіримо ваші знання.

2. Гра «Ряд-переможець»

Учні обирають по 2 гравця від кожного ряду. Обрані діти стають навпроти свого ряду, а решта швидко по порядку, як сидять, задають їм приклади на табличне множення і ділення. Підраховують, хто правильно розв'язав більше прикладів, за допомогою фішок, які вручаються за кожну правильну відповідь. Визначається ряд-переможець.

3. Задача у віршах

▼ До двох зайчат на годину обіду
Прискакали три сусіди.
В городі зайці сіли
І по сім морквин з'їли.
Скільки з'їдено морквин?

— Хід розв'язання поясніть.

1) $3 + 2 = 5$ (зайців);

2) $7 \cdot 5 = 35$ (морквин).

4. Усна лічба

— Назвіть найменше двоцифрове число (10); найбільше трицифрове число (999).

— Назвіть число, в якому : 5 сот. 3 дес. 4 од.; 8 од. III розряду і 4 од. I розряду; 7 сот. 5 дес; 1 сот. 1 од.; 6 сот. 3 дес. 5 од.

5. Читання чисел

— Назвіть цифру, спільну для чисел кожного стовпчика. Поясніть, що вона позначає в кожному з чисел.

325 — сотні — III розряд

164 — десятки

732 — десятки — II розряд

623 — сотні

913 — одиниці — I розряд

726 — одиниці

6. Гра «Доповни до 100»

Учитель називає числа, а учні доповнюють їх до 100.

81 (19); 36 (64); 48 (52); 94 (6); 53 (47); 25 (75); 59 (41)

III. ПЕРВИННЕ СПРИЙМАННЯ Й ОСМИСЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Повторення правил множення чисел 1 і 0

— Доведіть, що $1 \cdot 3 = 3$ ($1 + 1 + 1$); $0 \cdot 4 = 0$ ($0 + 0 + 0 + 0$).

— Сформулюйте правило, яким користувалися під час розв'язування прикладів.

— До кожного прикладу на множення складіть приклад на ділення; поясніть, як знайшли результат. Пам'ятайте, що ділити на 0 неможливо.

Можна записати формули у вигляді таблиці:

$a \cdot 1 = a$	$a - 0 = a$
$1 \cdot a = a$	$0 - a = 0$
$a : a = 1$	$0 : a = 0$

2. Фізкультхвилинка

IV. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Розв'язування прикладів з коментуванням

$$\begin{array}{llll} 3 \cdot 10 : 6 & 50 : 50 + 8 & 4 \cdot 7 \cdot 0 & (50 + 14) : 8 \\ 6 \cdot 1 : 6 & 42 : (7 - 0) & 0 : 7 + 28 & (8 - 8) \cdot 1 \\ 27 : 3 : 9 & 30 : (5 + 0) & & \end{array}$$

2. Робота над задачею (розв'язування двома способами)

З однієї ділянки зібрали 20 кг картоплі, а з другої — 12 кг. Усю картоплю розклали в ящики, по 4 кг у кожний. Скільки ящиків потрібно для всієї картоплі?

Учнім можна запропонувати розв'язати цю задачу самостійно. Один з учнів працює біля дошки. Потім варіанти розв'язання задачі порівнюються. Якщо другим способом задачу ніхто не розв'язав, тоді разом з учителем працює весь клас, розв'язуючи цю задачу іншим способом.

Якщо хтось з учнів знайшов другий спосіб, він пояснює його всьому класу.

Розв'язання

I спосіб

- 1) $20 + 12 = 32$ (кг) — картоплі зібрали з двох ділянок;
- 2) $32 : 4 = 8$ (ящ.); $(20 + 12) : 4 = 8$ (ящ.).

II спосіб

- 1) $20 : 4 = 5$ (ящ.) — розклали картоплю з першої ділянки;
- 2) $12 : 4 = 3$ (ящ.) — розклали картоплю з другої ділянки;
- 3) $5 + 3 = 8$ (ящ.);
 $20 : 4 + 12 : 4 = 8$ (ящ.)

3. Обчислення значень кожного виразу двома способами

— Згадайте правило множення суми на число та розподільний закон множення.

- Щоб помножити суму на число, можна помножити на це число кожний доданок і знайдені добутки додати.
 $(3 + 7) \cdot 6 = 3 \cdot 6 + 7 \cdot 6 = 18 + 42 = 60$
- Щоб розділити суму чисел на дане число, достатньо розділити кожний доданок на це число й отримані частки додати.
 $(18 + 24) : 6 = 42 : 6 = 7$; $(18 + 24) : 6 = 18 : 6 + 24 : 6 = 3 + 4 = 7$
- Щоб розділити суму чисел на добуток двох чисел, достатньо розділити це число на один множник, а потім результат розділити на другий множник.
 $24 : (3 \cdot 2) = 24 : 3 : 2 = 8 : 2 = 4$

4. Розв'язування прикладів зручним способом

$(13 - 4) \cdot 7$	$(50 + 15) : 65$	$(4 + 8) \cdot 7$
$50 + 15 : 5$	$3 \cdot 6 \cdot 3$	$60 : (30 \cdot 2)$
$8 \cdot 3 \cdot 2$	$60 : 30 \cdot 2$	

Виконується з коментуванням зручним способом. Учні пояснюють, чому саме цей спосіб вони обрали і яку властивість множення або ділення використали.

V. ПІДСУМОК УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

- Чого вчилися на сьогоднішньому уроці?
- Які властивості множення і ділення повторювали?
- Що здалося складним?
- Що найбільше сподобалося?

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ (за вибором учителя)

УРОК 3

ПРИЙОМИ УСНОГО ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 1000. УСКЛАДНЕНІ РОЗШИРЕНІ ЗАДАЧІ НА ЗНАХОДЖЕННЯ ТРЕТЬОГО ДОДАНКА

Мета: повторити прийоми усного додавання і віднімання в межах 1000; вдосконалювати вміння знаходити значення буквених виразів, розв'язувати задачі на знаходження третього доданка; закріпити поняття про вертикальне і горизонтальне розміщення відрізків; розвивати мислення; виховувати уважність.